

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDSSMÅGRISE – DECEMBER 2015

NOTAT NR. 1538

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter Frilandskonceptet, og er gældende fra uge 51, 2015.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 10. DECEMBER 2015

Dyregruppe: Søer, smågrise, slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi, Driftsøkonomi

Sammendrag

Sidste grundlag [1] er reguleret med et resttillæg, som er faldet fra 0,80 kr./kg til 0,4 kr./kg i forhold til sidste års resttillægsregulering. Fra 1. januar 2016 skal Frilandsgrise i smågrise- og slagtesvineperioden have tildelt grovfoder. Udvalget bag grundlaget har derfor lavet et foreløbigt omkostningsskøn for dette nye specialgrisekrav, som gælder indtil næste hovedregulering af grundlaget. Grovfoder til søer (eksisterende krav) er i samme anledning sat op. En ændret efterbetaling fra DC ændrer ikke på Frilandsgrisetillægget, men vil påvirke smågriseprisen i Den beregnede Smågrisenotering.

Den beregnede Smågrisenotering for Frilandssmågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer baseret på Friland A/S' noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg smågris, en 30 kg smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter Frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til Frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for Frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte, hvilken eller hvilke noteringer samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise som f.eks. halvorer, grise med brok samt grise, der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af Salmonella i slagtesvine- og eller sobesætningen.

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der også diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocentkrav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise- og slagtesvineproducent, og dette gøres ved at opgøre, hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion, de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin afhænger af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 500 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme, via Den beregnede Smågrisenotering, som udkommer hver uge.

Resttillæg for frilandsgrise blev 0,80 kr./kg i regnskabsåret 2013-2014 ifølge årsberetningen for Friland. Dette resttillæg er gældende fra uge 51, 2014 til uge 50, 2015, hvor et nyt resttillæg for regnskabsåret 2014/2015 vil blive indlagt i grundlaget.

Materiale og metode

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger som i den almindelige beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som f.eks. produktivitet, arbejdsforbrug og byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion. Dertil kommer en række oplysninger fra Friland A/S om noteringer og godkendelsestillæg osv. Meromkostninger ved produktion af Frilandsgrise sammenlignes altid med konventionel smågriseproduktion med ca. 1 års forsinkelse og i samme tidsperiode. Smågrisetillæggets størrelse er dog altid baseret på aktuelt markedstillæg.

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillæg findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i basisvægten 80-92,9 kg slagtevægt. Der henvises til appendiks for at se denne tabel.

Noteringer

Nedenstående oplysninger om godkendelsesprocent og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilandssmågrise.

Tabel 1. Afregningsstatistik for Frilandsgrise

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Slagtesvin, slagtevægt i kg	84,6	84,8	85,0	85
Søer og gylte, slagtevægt i kg	190	188	185	185
Godkendte slagtesvin 80-92,9 kg, %	71,0	72,5	72,5	75,6
Godkendte slagtesvin 77-77,9 kg, %	5,7	5,5	4,8	4,1

Udover markedstillæg kan der være ekstra resttillægsbetaling for godkendte Frilandssvin. Disse fremgår af tabel 2. Resttillægget forudsætter, at grisen har fået et Frilandsgrisetillæg, og de 40 øre/kg i 2014/2015 ganges derfor med 79,7 pct. fra uge 51, 2015.

Tabel 2. Resttillæg for frilandsgrise i kr./kg for godkendte Frilandsgrise

Regnskabsår	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Resttillæg kr./kg	0,55	0	0,80	0,40

Sundhedstillæg og vaccination af vækstdyr

Frilandsgrise kan godt have SPF status. Den vejledende merpris for høj sundhedsstatus ved fravæning og ved 30 kg er:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris

- +9 kr. for SPF-smågris

I vaccinationsomkostninger er der indlagt 1 kr./smågris og 1,5 kr./slagtesvin i vaccineudgifter som gennemsnit. Smågrise- og slagtesvineproducenter må selv justere færre eller øgede udgifter til vacciner, når smågriseprisen fastsættes.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Tabel 3. Forudsætninger effektivitet Friland

År for grundlag notering	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Søer					
Besætninger				6	6
1. lægs %	21	25	25	23	21
Døde søer %	10	10	10	10	10
Spildfoderdage/kuld				14,5	14,9
Laktationsperiode søer/kuld				33	33,5
Kuld/årsso				2,23	2,22
Fravænnede grise/kuld				11,03	11,25
Fravænnede grise/årsso	23,4	24,0	24,33	24,60	25,0
Sofoder pr. årsso*) FEso	1.750	1.775	1.925	1.950	1.890
Smågrise	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Smågrisefoder FEsv (9-30 kg)	1,98	2,00	1,96	2,11	1,92
Dgl. tilvækst 9-30 kg, gram/dag				442	465
Døde smågrise %	3,7	2,9	3,6	3,7	3,8
Slagtesvin	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Besætninger				10	13
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30	30	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8	85,0	84,8
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94	2,96	2,95
Daglig tilvækst 30-slg, gram/dag	920	895	864	894	894
Kødprocent	59,5	59,5	59,7	59,7	59,8
Døde/kasserede slagtesvin %	5,5	5,1	5,0	5,0	4,0

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

12,8 timer pr. årsso indtil fravæning
0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 min.)
0,30 time pr. slagtesvin (18 min.)

Arbejdslønnen er baseret på lønftaleforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger

Foderpriser

Smågrisefoder er 1 øre/FEsv dyrere pga. specielle foderkrav ved Friland i forhold til konventionel. Alle øvrige blandinger forudsættes at kunne handles til samme priser som i konventionel.

Diverse priser

Vaccineudgifter er udtaget specielt i tabel 4 for at vise, hvor de er indlagt på driftsgrensniveau.

Tabel 4. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*. Fra 2015 oplyses indlagt vaccineudgift

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Løn i pris pr. time	165	165	170	170	166
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravæning	385	410	410	380	380
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg	5	5	4	3	2
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin	6	6	6	6	4,5
Vaccine pattegrise					0
Vaccine smågrise					1,0
Vaccine slagtesvin					1,5

*) For disse omkostningstyper henvises til [Grundlaget for Den beregnede Smågrisenotering](#)

I tabel 5 fremgår forbrug pr. enhed.

Tabel 5. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Jordleje sohold kr./ha	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årsso	160	160	160	160	160
Energiforbrug pr. årsso, kWh	150	150	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris, kWh	9	9	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14	14	14
Halmpris pr. kg	0,50	0,55	0,50	0,50	0,50
Udkørsel af gylle, korrektion værdi, kr./pr. m ³	20	20	16	16	10

Halmforbrug tager højde for typen og fordelingen af stalde, som p.t. benyttes for Friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågrise-stalde er uisolerede, blev resultatet 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen.

Grovfoder til vækststyr

Der er kommet et nyt specialgrisekrav til Friland idet grovfoder skal tildeles vækststyr fra 1. januar 2016. Omkostninger til dette tages som en særskilt post, og gælder som et foreløbigt udspil indtil næste grundlægsjustering i 2016.

- Grovfoder vækstgrise: Der tildeles 100 gram/dag til slagtesvin og 32 gram/dag pr. smågris
- Søer: Årligt 73,5 FEsv grovfoder pr. årsso på friland. Dette foder har ikke tidligere været indregnet i grundlaget.
- Arbejdstidsforbrug: 3 minutter ekstra pr. gris i tidsforbrug for slagtesvin og 1 minut pr. smågris
- Arbejdstidsforbrug søer er allerede inkluderet i grundlaget (eksisterende krav)
- Der regnes med ca. 0,3 FE/kg græsensilage (gns. af græsensilage over flere år).
- Marginal pris pr. FE i WRAP = 1,43 kr./FE I år. Prisen er fra Farmtal online græsensilage 2014/2015 og tillægges 0,25 kr./FE i handels- og håndteringsomkostning.

Omkostninger som følge af nye specialgrisekrav om grovfoder til vækststyr, som justering af sofoder gør, at omkostningen bliver øget med følgende:

- Pattegrise = 4,2 kr./fravænnet gris
- Smågrise = 7,6 kr./smågris (3,4 i smågriseperioden +4,2 i dyrere fravænnede grise)
- Slagtesvin = 12,2 kr./slagtesvin

En Frilandsgris er dermed blevet 19,8 kr./svin dyrere at producere som følge af de nye krav og efterjusteringen i soholdet.

Stipladspriser

Etableringsomkostning i soholdet, smågrise- og slagtesvinestalde er pristalsreguleret med ca. 2 pct. i forhold til 2013 priser og er vist i tabel 6.

Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Tabel 6. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Stalde til søer kr. årssø, se eksempel på investering	11.300	11.540	11.770	12.560
Smågrise kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125	2.120	2.160	2.200
Slagtesvinestalde kr. pr. stiplads fra 30 kg	3.990	4.230	4.310	4.400
Afskrivningsperiode, bygninger	25 år	25 år	25 år	25 år
Afskrivningsperiode, inventar, hytter etc.	10 år	10 år	10 år	10 år
Afskrivningsperiode, inventar, smågrise og slagtesvin	12,5 år	12,5 år	12,5 år	12,5 år
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	70 %	70 %	70 %	70 %
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	30 %	30 %	30 %	30 %
Gennemsnitlig betalt rente	3,60 %	3,90 %	3,90 %	3,60 %

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 pct. af nyprisen på en råbygning og 3 pct. af nypris på inventaret.

Tabel 7. Eksempel på etableringsomkostning for Friland sohold, 500 årssøer, forudsat markbrug ved siden af

	Enheder	Pris pr. enhed	I alt, 1000 kr.	Pr. årssø
Farehytter	160	9.000	1.440	2.880
Drægtighedsstald	372	8.240	3.065	6.130
Hegn	1	309.000	309	618
Vogne	1	154.500	155	310
4-hjuls motorcykel	1	51.500	52	104
Traktor m. frontlæsser	1	257.500	258	516
Strømaskine	1	120.000	120	240
Flyttevogn	1	100.000	100	200
Flyttekasse	1	40.000	40	80
Foder + vand	1	515.000	515	1.030
I alt			6.054	12.108
Prisregulering fra 2013/2015			226	452
Investering i alt			6.280	12.560

Beregning af smågrisetillægget

Den ugentligt beregnede notering sørger for, at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve Frilandsgristillægget.

Pris for en 9 kg Frilandsgris = 7 kg smågrisenotering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg.

Merbetalingen ved Frilandsgriseproduktion fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold til almindelig svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og Frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg samt slagtning for begge typer produktion og er baseret på et årsgennemsnit. Den samlede meromkostning i forhold til konventionel svineproduktion stiger fra 199 kr./Frilandsgris i sidste grundlag til 218,8 kr./Frilandsgris i dette notat. Udover dette falder resttillæg til en værdi på 27 kr./gris fra uge 51, 2015 frem til næste opdateret grundlag.

Tabel 8. Meromkostning og fordeling 2014/2015 frilandsgris i forhold til konventionel

	Friland ny	Almindelig konv.	Difference	Ny andel i meromkostning, %	Gammel andel i meromkostning, %
9 kg	340,2	250	90,2	41,2	43,2
30 kg	511,6	391	120,6	55,1	56,8
30 kg slgt.	640,2	542	98,2	44,9	43,2
Samlede omkostninger	1151,8	933	218,8		

Tillægget ved uændret markedsnotering falder med 19,45 kr./30 kg gris fra uge 51, 2015. Heraf skyldes de 4,55 kr./øgede grovfoderomkostninger og de sidste 14,9 kr./gris en lavere restbetaling.

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvørner, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 pct., der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

$84,8 \text{ kg slagtevægt} \times \text{fradrag ved ikke-godkendelse} \times \text{den gennemsnitlige godkendelsesprocent}$.
F.eks. $84,8 \text{ kg} \times \text{kr. } 3,04 = 258 \text{ kr. pr. gris med farvede hårsække}$.

Reference

- [1] Christiansen M. G. 2015. Grundlag for beregning af tillæg for Frilandssmågrise - Oktober 2015.
[Notat nr. 1533, Videncenter for Svineproduktion.](#)

Aktivitetsnr.: 7150 300230

//KMY//

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilands smågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, mobil: 2342 4213, bobastian@mail.dk
Ca. 500 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Langer, Ringkøbingvej 2 B, 7500 Holstebro, tlf.: 9740 6126, mobil: 2016 6126,
ktlanger@dlgmail.dk
Ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, mobil: 2196 6915,
enghave@mvb.net
Produktion af ca. 3.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Kenn Jensen, Bjørslevvej 11, 6920 Trolldhede, tlf.: 9719 4195, mobil: 4058 4195, gk-jensen@fibermail.dk
Produktion af ca. 17.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 17.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, direkte, tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831, jpna@friland.dk
- Konsulent Tove Serup, SEGES, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, tlf.: 8740 5000, tos@seges.dk
- Michael Groes Christiansen, SEGES Videncenter for Svineproduktion, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.: 3339 4438, mobil: 5135 9333, mgc@seges.dk

Smågrise kg vægt	Frilandsgrise tillæg pr kg til noteringen (80-92,9 kg slg.); gældende fra uge 51, 2015														
	2,70	2,80	2,90	3,00	3,10	3,20	3,30	3,40	3,50	3,60	3,70	3,80	3,90	4,00	4,10
9	82	85	88	90	93	96	99	101	104	107	110	113	115	118	121
10	83	86	89	92	95	97	100	103	106	109	112	114	117	120	123
11	85	87	90	93	96	99	102	105	108	110	113	116	119	122	125
12	86	89	92	95	98	100	103	106	109	112	115	118	121	124	127
13	87	90	93	96	99	102	105	108	111	114	117	120	123	126	129
14	89	92	95	98	101	104	107	110	113	116	119	122	125	128	131
15	90	93	96	99	102	105	108	111	114	117	120	123	126	130	133
16	91	94	97	100	104	107	110	113	116	119	122	125	128	131	135
17	92	96	99	102	105	108	111	114	118	121	124	127	130	133	136
18	94	97	100	103	107	110	113	116	119	122	126	129	132	135	138
19	95	98	102	105	108	111	114	118	121	124	127	131	134	137	140
20	96	100	103	106	110	113	116	119	123	126	129	132	136	139	142
21	98	101	104	108	111	114	118	121	124	128	131	134	138	141	144
22	99	102	106	109	113	116	119	123	126	129	133	136	139	143	146
23	100	104	107	111	114	117	121	124	128	131	134	138	141	145	148
24	102	105	109	112	115	119	122	126	129	133	136	140	143	147	150
25	103	106	110	113	117	120	124	127	131	134	138	141	145	148	152
26	104	108	111	115	118	122	126	129	133	136	140	143	147	150	154
27	106	109	113	116	120	124	127	131	134	138	142	145	149	152	156
28	107	111	114	118	121	125	129	132	136	140	143	147	151	154	158
29	108	112	116	119	123	127	130	134	138	141	145	149	152	156	160
30	110	113	117	121	124	128	132	136	139	143	147	151	154	158	162
31	111	115	118	122	126	130	134	137	141	145	149	152	156	160	164
32	112	116	120	124	128	131	135	139	143	147	150	154	158	162	166
33	114	117	121	125	129	133	137	141	145	148	152	156	160	164	168
34	115	119	123	127	131	135	138	142	146	150	154	158	162	166	170
35	116	120	124	128	132	136	140	144	148	152	156	160	164	168	172
36	118	122	126	130	134	138	142	146	150	154	158	162	166	170	174
37	119	123	127	131	135	139	143	147	151	155	159	164	168	172	176
38	120	124	129	133	137	141	145	149	153	157	161	165	169	174	178
39	122	126	130	134	138	142	147	151	155	159	163	167	171	176	180
40	123	127	131	136	140	144	148	152	157	161	165	169	173	177	182
41	124	129	133	137	141	146	150	154	158	162	167	171	175	179	184
42	126	130	134	139	143	147	151	156	160	164	169	173	177	181	186
43	127	131	136	140	144	149	153	157	162	166	170	175	179	183	188
44	128	133	137	142	146	150	155	159	163	168	172	177	181	185	190
45	130	134	139	143	147	152	156	161	165	170	174	178	183	187	192
46	131	136	140	145	149	153	158	162	167	171	176	180	185	189	194
47	133	137	142	146	151	155	160	164	169	173	178	182	187	191	196
48	134	138	143	148	152	157	161	166	170	175	179	184	188	193	198
49	135	140	144	149	154	158	163	167	172	177	181	186	190	195	200
50	137	141	146	151	155	160	164	169	174	178	183	188	192	197	202

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 45 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@seges.dk

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.